

καὶ ἀνωτέρω ἐπίμετρον Α', ὅπου τὰ σχετικὰ πρὸς τὰς σσ. 4, 32 - 5, 1).— Σ. 5, 24: ἡ γρ. *δρογγάριος* κατὰ τὸν κ. νὰ εἰσαχθῆ εἰς τὸ κιν.—Σ. 7, 22 - 23 γρφ.: *προβάλλη ταῦτα τούτοις τοῖς ρήμασιν*.— Σ. 8, 1 κατὰ τὸν κ., *ἐπιώχουσας*.— Σ. 10, 3: *ψευδηγορῶν τὴν βασιλείαν σου* διατήρησον τὴν γρφ. τοῦ κ., ὁμοίως: *ἔλαθε τῇ ἀγίωσύνῃ σου*. Σ. 11, 25, ὁμοίως: *τὸν βασιλέα* κατεβόα. Σ. 12, 6.— Σ. 13, 23 γρφ. *ἐπιτηδειότατον* τόπον.— Σ. 16, 8 *Κατάκοιλα* sic ἐν τῷ κ., ἄνευ τόνου· περὶ τῶν ἐπωνύμων, ὧν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ἢ πρόθεσις *κατά*, ἰδὲ τὰ σημειωθέντα ὑπ' ἐμοῦ ἐν «*Vizantijskij Vremennik*», Κ' (1913/4) τμήμα ΙΙΙ, σ. 60 - 61.— Σ. 26, 6 (πρβλ. καὶ 97 κ.έ.) τὸ παρωνύμιον τοῦ πατριάρχ. Ἀντωνίου Α' ἦτο προφανῶς *Καυλέας*, τὸ *Καλέας* ἐλέχθη κατ' εὐφημισμὸν.—Σ. 26, 7: *σκοτοδεινία*, κατὰ τὸν κ., παρετυμολογικῶς πρὸς τὸ *δεινός*.—Σ. 36, 8 (πρβ. καὶ 47, 29) δὲν πρόκειται περὶ τῆς ἐν Μακεδονίᾳ πόλεως *Καβάλας*, ἣτις ἐπέχει πού τὴν θέσιν τῆς μεσαιωνικῆς Χριστουπόλεως· πρβ. ἐπ' ἐσχάτων *Γεωργ. Μπακαλάκη*, «*Νεάπολις, Χριστούπολις, Καβάλα. Μέρος Α'*», ἐν τῇ «*Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι*» 1936, σ. 1 - 43· πρβ. καὶ «*Ἑλληνικά*», τ. Γ' (1937-1938) σ. 307-318.— Σ. 71, 10: κρέα εἰς *φαγῆν* ἐπεζήτη' γρφ.: *εἰς φαγεῖν*, τοῦθ' ὅπερ ὀνοματικὸν ἀπαρέμφατον, νεοελληνιστὶ: *φαγεί*.

R É S U M É

La vie du Patriarche œcuménique Euthyme I a été publiée par C. DE BOOR: *Vita Euthymii. Ein Anekdoten zur Geschichte Leo's des Weisen a. 886 - 912*. Berlin 1888. Malheureusement ce texte intéressant n'a été conservé que dans un manuscrit, dont manquent le début et la fin, comme aussi certaines feuilles au milieu. Nous donnons ici une nouvelle collation de la seule édition au seul manuscrit en ajoutant certaines observations paléographiques et un facsimile du f° 12 r.

En appendice les citations bibliques du texte et quelques remarques critiques.

ΙΣΤΟΡΙΑ: Σεισμολογικὰ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ - ΚΑΙΣΑΡΙΟΥ ΔΑΠΟΝΤΕ, ὑπὸ *Νίκου Α. Βέη (Bees)* * **.

Ἐδημοσιεύθη μετὰ πολλῶν προσθηκῶν ἐν τῷ τόμῳ τῆς Τριακονταπενταετηρίδος τοῦ καθηγητοῦ Ν. Κορητικοῦ (1907 - 1942). Μέρος Β': Ἐπιστημονικαὶ Πραγματεῖαι, XXIV (σελ. 243-275).

Τέσσαρα σεισμολογικὰ χωρία ἀπαντῶσιν ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ πολυγράφου ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ - ΚΑΙΣΑΡΙΟΥ ΔΑΠΟΝΤΕ (1714 - 1784)¹.

Α') Ἐν τῷ ἐμμέτρῳ αὐτοῦ ἔργῳ, ὅπερ ἔχει τὸν τίτλον «*Διήγησις φρικτῆ*

* Nikos A. Bees, *Seismologisches bei Konstantinos - Kaisarios Dapontes*.

** Ἀνεκδοκίωθη κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 23 Μαρτίου 1944.

¹ Περὶ τοῦ ἀνδρὸς μνημονευτέα καὶ ἡ ἀξιόλογος πραγματεία τοῦ μακαρίτου συναδέλφου ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Π. ΠΑΣΧΑΛΗ, «*Καيسάριος Δαπόντες (1714 - 1784)*», ἐν τῷ περιοδικῷ «*Θεολογία*», τ. ΙΓ' (1935) σ. 224 - 250, ὅθεν καὶ εἰς ἴδιον τεῦχος. Πρβλ. καὶ Μ. ΓΕΔΕΩΝ, *Πατριαρχικαὶ ἐφημερίδες. Εἰδήσεις ἐκ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας 1800 - 1912*. Ἐν Ἀθήναις 1935 - 1938, σελ. 287-289, 357-360.

καὶ πάνυ ὠφέλιμος πραγμάτων ὁποῦ ἔδειξεν ὁ πανάγαθος Θεὸς διὰ ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων καὶ μάλιστα διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν κατοικούντων ἐν τῇ νήσῳ Σαντορίνῃ», τῷ 1650. Πρόσθετες καὶ τὸ σημείωμα, ὅπερ ἔγραψεν ὁ Κρῆς ἱερομόναχος ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΑΓΙΟΤΑΦΙΤΗΣ ἐν τῷ φ. 1 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 509 κώδικος τῆς κυρίως Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης Ἱεροσολύμων :

«Εἰς τοὺς 1650 Σεπτεμβρίῳ 30 εὐρισκόμενοι ἡμεῖς εἰς νῆσο Λέρο Κυριακῇ βράδι ἐβρόντια ὡσάν νὰ πολεμοῦν, καὶ ἔλεγον ὅτι ἐχάλασεν ὁ θεὸς τὴν Σαντορίνην ἡμεῖς ἐρχόμενοι εἰς Πάτιμον νῆσον ἐφοφοῦσαν τὰ ὑψάρια εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὸ βρῶμο τῆς Σαντορίνης καὶ τοῦ κηροῦρα [=κισσήρεως] ἕως τὴν Ἄνατολήν». Βλ. Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΚΕΡΑΜΕΩΣ, Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη. Ἐν Πετροπόλει, 1891 σελ. 459. Πρβλ. ΜΑΞ. Ι. ΜΑΡΑΒΕΛΑΚΙ, Συμβολὴ εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ ἱστορικοῦ τῶν σεισμῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν γειτονικῶν αὐτῆς χωρῶν ἐκ τῶν ἐνθυμήσεων. Ἐκδ. Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ἀριθ. 13. Ἐν Θεσσαλονίκῃ 1938, σελ. 34, ὅπου παρατηρεῖται, ὅτι ἡ 30 Σεπτ. 1650 συμπίπτει οὐχὶ πρὸς Κυριακὴν, ἀλλὰ πρὸς Δευτέραν καὶ ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἔπνευσαν τὰ δακρυγόνα ἀέρια καὶ ἐπηκολούθησεν ἡ γενικὴ ἐξόντωση τῆς ὑδροβίου πανίδος ¹.

Β') Ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κ. Κ. ΔΑΠΟΝΤΕ, τὸ ὁποῖον τιτλοφορεῖται : «Ἱστορία τῶν συμβάντων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη, ἐπιτροπεύοντος τοῦ Κιουπρουλῆ γέροντος Μεχμέτ πασᾶ, μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ σουλτάνου Ἀχμέτη, υἱοῦ τοῦ αὐτοῦ σουλτὰν Μεχμέτη, ἐπιτροπεύοντος τῆνικαῦτα τοῦ Δαμάτ Χασὰν πασᾶ (1648 - 1704)». Ἐκδ. Κ. Ν. ΣΑΘΑ, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τόμ. Γ', ἐν Βενετίᾳ 1872, σελ. 1 - 70. Πρβλ. τοῦ αὐτοῦ Κ. Κ. ΔΑΠΟΝΤΕ, «Κατάλογος ἱστορικός ἀξιόλογος τῶν καθ' ἡμᾶς χρηματισάντων ἐπισήμων Ρωμαίων, καὶ τινῶν μεγάλων συμβεβηκότων καὶ ὑποθέσεων, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ χιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ ἔτους ἕως τοῦ ἐνεστῶτος ὀγδοηκοστοῦ τετάρτου καταστρωθεὶς παρὰ Κωνσταντίνου Δαπόντε Σκοπελίτου τοῦ μετονομασθέντος Κайσαρίου». Ἐκδ. Κ. Ν. ΣΑΘΑ, ἔ.ἀ., σελ. 71 - 200. Πρόκειται κυρίως περὶ σεισμοῦ ἐν Σμύρνῃ τῇ 30 Ἰουνίου/10 Ἰουλίου 1688, ἡμέρα Σαββάτω μεταξὺ ἄλλων, θύματα τοῦ σεισμοῦ τούτου ὑπῆρξαν ὁ μητροπολίτης Σμύρνης Ἰγνάτιος καὶ ὁ κατὰ τύχην αὐτόθι εὐρισκόμενος πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Παρθένιος ὁ Α', ὁ ὁποῖος κατήγετο ἐξ Ἀρκαδίας ², ἐπεκαλεῖτο καὶ Πρόχορος, εἶχε δὲ προηγουμένως χρηματίσει καὶ μητροπολίτης Ναζαρέτ. Κατὰ τὸν αὐτὸν σεισμόν κατέπεσεν ἡ παλαιὰ ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς καὶ τὸ παλαιὸν μέγαρον τῆς μητροπόλεως Σμύρνης. Πρβλ. ΜΑΞ. Ι. ΜΑΡΑΒΕΛΑΚΙΝ, ἔ.ἀ., σελ. 14 κ.ἐ., ὅπου σεισμολογικὴ βιβλιογραφία

¹ Εἰς τὴν βιβλιογραφίαν περὶ Ἡφαιστειῶν ἐνεργειῶν ἐν Θήρᾳ μάλιστα κατὰ τὸ ἔτος 1866 πρόσθετες καὶ τὸ ἐξῆς φυλλάδιον αὐτόπτου ἐμποροπλοιάρχου : «Τὸ ἡφαιστειὸν Θήρας ἦτοι αἱ πρῶται ἡμέραι τῆς κατὰ τὸ 1866 ἐκκρήξεως καὶ σύντομος περιγραφή τῶν κατὰ διαφόρους ἄλλας προγενεστέρως ἐποχὰς ἐκκρήξεων αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ Πλοιάρχου ΝΙΚΟΛΑΟΥ Α. ΣΥΡΙΓΟΥ. Ἐν Θήρᾳ ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Θήρας» 1889» (σελ. 60, σχ. 8ον μικρὸν, ἐν μέρει ἔμμετρον ἄμμετρον).

² Τῆς Μεσσηνιακῆς Κυπαρισσίας.

σχετικῶς πρὸς τὴν τάφρον τοῦ Καύστρου καὶ γενικῶς τὴν Δυτ. Μικρὰν Ἀσίαν.

Γ') Ἐν τῷ ἔργῳ, ὅπερ τιτλοφορεῖται : «Δακικαὶ ἐφημερίδες, ἤτοι συμβεβηκότα τετραετοῦς μάχης Ὀθωμανορρώσων, πρὸς δὲ καὶ Ἀουστριακῶν, μέχρις ἔτους 1739, συλλεχθέντα ἀπὸ τε πρωτοτύπων γραμμάτων καὶ αὐτοπτῶν ἀυλικῶν τῆς ἡγεμονίας Οὐγγροβλαχίας, ἀυθεντεύοντος Ἰωάννου Κωνσταντίνου Νικολάου βοεβόδα τοῦ Μαυροκορδάτου, παρὰ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΔΑΠΟΝΤΕ, τοῦ ἐκ τῆς νήσου Σκοπέλου, δευτέρου γραμματικῶ τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος, καὶ κονσούλου τῶν Ἰγγλέζων». Ἐκδ. Ἐ. LEGRAND, τόμ. Α', ἐν Παρισίοις 1880, σελ. σκ'. Πρόκειται κυρίως περὶ τοῦ σεισοῦ τῆς 31 Μαΐου 1738, καθ' ὃν ἐπλήγησαν αἱ ἐξῆς πόλεις καὶ περιοχαὶ τῶν Παριστριῶν χωρῶν : *Βουκουρέστου, Γιάσι, Μπουζαῖο* (Buzan, Buzeu, Buzau), *Βαλιάνι* (Βαλένι δὲ μούντ, Valeni), *Νικόπολις* (τουρκ. Nigebulu), *Παραδοῦναβο*, καὶ τῆς Νοτιοσλαβίας τὸ *Νίσσοι* (= ἡ ἀρχαία Ναϊσσός, Νίσσα, Nisch). Τὸ σημεῖωμα τοῦ ὑπ' ἀριθ. 264 (609) Ἑλλην. κώδικος τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας κεῖται καὶ παρὰ ΜΑΞ. Ι. ΜΑΡΑΒΕΛΑΚΙ, ἔ.ἀ. σ. 56· αὐτόθι, σελ. 22, καὶ σημεῖωμα ἀναφερόμενον μὲν εἰς τὸ ἔτος 1738, ἀλλ' ὑπὸ ἡμερομηνίας Δεκ. 9 καὶ 12 :

«Κατὰ τὸ ἀπλη' ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ θ' ἡμέρα Κυριακῆ, εἰς τὰς ἰβ' ὥρας, ἔγινε σεισμός μεγαλώτατος καθ' ὅλην τὴν νήσον [Χίον] καὶ εἰς τὰς λοιπὰς νήσους ὡς ἐμάθομεν. Καὶ πάλιν τῇ ἰβ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς τὰς πέντε ἡμῖσι ὥρας τῆς νυκτὸς ἔγινε καὶ δεύτερος μείζων τοῦ πρώτου, ὅπου εἰς ὅλους ἔφερε μεγαλώτατον φόβον καὶ συνεχεῖς ἐγένοντο μικροί». Κεῖται τὸ σημεῖωμα τοῦτο «ἐν τῷ ἔσωθεν τοῦ σταχώματος λευκῶ παραφύλλῳ σελ. πρώτη» τοῦ ὑπὸ ΚΩΝΣΤ. ΓΟΡΔΑΤΟΥ συγγραφέντος βιβλίου «Περὶ σφαιρῶν χρήσεως... Ἐνετίησι 1738»¹ (βλ. Γ. ΖΟΛΩΤΑ - ΑΙΜ. Κ. ΣΑΡΟΥ, Ἱστορία τῆς Χίου. Τόμ. Α'. Ἐν Ἀθήναις 1921, σελ. 93 - 94).

Δ') Ἐν τῷ ἔργῳ, ὅπερ τιτλοφορεῖται : «Κῆπος Χαρίτων, τουτέστι, Βιβλίον περιέχον τὴν περίοδον τοῦ τιμίου Ξύλου τοῦ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ, τοῦ ἐν τῇ ἱερᾷ καὶ βασιλικῇ Μονῇ τοῦ Ξηροποτάμου, τῇ οὔσῃ ἐν τῷ ἀγωνιύμῳ Ὄρει τοῦ Ἄθωνος καὶ ἄλλα διάφορα, συντεθέντα παρὰ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΔΑΠΟΝΤΕ τοῦ μετονομασθέντος ΚΛΙΣΑΡΙΟΥ πρὸς ὠφέλειαν καὶ εὐφροσύνην τῶν ἀναγινωσκόντων, προσφωνηθέντα δὲ τῷ ἐκλαμπροτάτῳ κυρίῳ Ἀλεξάνδρῳ υἱῷ τοῦ εὐσεβεστάτου ἀυθέντου Μολδοβίας Ἰωάννου βοεβόδα, υἱοῦ τοῦ ἀυθέντου Νικολ. βοεβόδα τοῦ Μαυροκορδάτου. Ἐκδ. ΓΑΒΡΙΗΛ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ, ἐν Ἀθήναις 1880, σελ. 145 - 146, ἔκδ. Ἐ. LEGRAND, Bibliothèque grecque vulgaire, τόμ. Γ', ἐν Παρισίοις 1881 σελ. 1 - 242 (πρὸβλ. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Ephémérides Daces, τόμ. Γ', 18, σελ. LVII, ἀριθ. 18). Πρόκειται περὶ τῶν κατὰ τὰ 16 ἔτη 1756-1767 σεισμῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, Γάνῳ καὶ Χώρῳ, Καλλιπόλει καὶ ἐν τοῖς ὄχυροῖς τῶν Δαρδανελίων ἐκείνοις, τὰ ὅποια κοινῶς καλοῦνται Καστέλλια. Σχετικὰ σημεῖωματα κεῖνται καὶ παρὰ ΜΑΞ. ΜΑΡΑΒΕΛΑΚΙ, ἔ.ἀ., σελ. 11 κ.ἔ. 41, ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ,

¹ Πρὸβλ. Ἐ. LEGRAND - L. PETIT - H. PERNOT, Bibliographie hellénique... an XVIIIème siècle. Τόμ. Α'. Ἐν Παρισίοις 1928, σελ. 231.

«Σπουδὴ ἐπὶ τῶν σεισμῶν τῆς Χαλκιδικῆς (Σεπτεμβρίου 1933). Οἱ σεισμοὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐκ τῶν ἐνθυμήσεων (Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης - Γεωλογίας - Πετρολογίας, ἀριθ. 12). Ἐν Θεσσαλονίκῃ 1937, σελ. 13.

ZUSAMMENFASSUNG

Vgl. die Festgabe Prof. N. KRITIKOS zur 35-jährigen Lehrtätigkeit gewidmet, II. Teil: Wissenschaftliche Abhandlungen, XXIV, S. 273-277, insbesondere S. 275-277, worin ausführlichere Zusammenfassung der betreffenden Mitteilung steht.

Der vielseitige griechische Gelehrte Konstantinos, als Mönch Kaisarios, Dapontes (1714 - 1784) übermittelt uns in seinen Prosawerken und Dichtungen allerlei Nachrichten, die sich auf die Meteorologie und physikalisch - historische Geographie beziehen. In der vorliegenden Mitteilung werden auf Erdbeben sich beziehende Auszüge aus Werken des Konstantinos - Kaisarios Dapontes vorzugsweise historisch - chronologisch behandelt. Diese Auszüge die von der betreffenden Forschung bis jetzt kaum beachtet wurden, sind folgende :

I. Auszüge aus einer Vulgärerzählung über den Ausbruch des Santorin-Vulkans im J. 1650. Während dieses Ausbruchs erfolgten mehrere Erdbeben mit Zerstörungen, worüber etliche Berichte vorhanden sind.

II. Auszüge aus einer Chronik türkischer Geschichte (1648 - 1704), sowie aus einer Schrift über die hervorragenden Griechen und die wichtigsten Begebenheiten der Periode 1700 - 1784. Beide vorerwähnten Werke des Konstantinos-Kaisarios Dapontes enthalten interessante Nachrichten über das katastrophale Erdbeben, welches besonders in Smyrnas Gebiet seine Hauptstärke hatte (10. - 12. Juli 1688 n. St.).

III. Auszüge aus den sehr wichtigen Daponteschen «Dakischen Ephemeriden», die sich auf Ereignisse der Periode 1736 - 1739 beziehen. Diese Ephemerides berichten von dem grossen Erdbeben, welches am 31. Mai 1738 mehrere Gauen der Walachei und der Moldau, Nisch (Serbien) und Nikopol (Bulgarien) katastrophal erschütterte. In Bukarest dauerten die Erschütterungen des Bodens mehrere Tage nach dem 31. Mai 1738, in dessen wurden sie schwächer.

IV. Auszüge aus den Daponteschen versifizierten "Graziengarten,,. Diese Schrift berichtet von der furchtbaren Pest, die Konstantinopel in den Jahren 1764 - 1765 heimsuchte, und von den daraufhin in den Jahren 1766 - 1767 erfolgten Erdbeben; diese hatten grössere Wirkung auf die vereinigten thrakischen Provinzen Ganos - Chora, wo 10% der Häuser umstürzten; weniger litten damals Kallipolis und die Dardanellen - Burgen. In Konstantinopel zerstörten dieselben Erdbeben teilweise die Stadtmauern,

dann sehr viele öffentliche Gebäude, sowie Privathäuser, vor allem brachten sie vielen Menschen den Tod.

ΙΣΤΟΡΙΑ.—Νέαι ειδήσεις περὶ τοῦ ἔθνομάρτυρος Σεραφεῖμ, ἀρχιεπισκόπου Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου. Ὑπὸ *Νίκου Α. Βέη (Bees)* *.

Εἰς τοὺς συντελεστάς τῆς διασώσεως τοῦ Γένους τῶν Ἑλλήνων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας ἀνήκουσιν ἀσφαλῶς, ἀσφαλέστατα, καὶ οἱ νεομάρτυρες, οἱ ὅποιοι ἐθυσίασαν τὴν ἰδίαν αὐτῶν ζωὴν ὄχι μόνον διὰ τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς. Εἶναι λοιπὸν οἱ νεομάρτυρες συγχρόνως καὶ ἔθνομάρτυρες. Ἄν διεξέλθωμεν τὰ διάφορα μαρτυρολόγια, θὰ ἴδωμεν ὅτι εἰς ἑκατοντάδας ἀνέρχονται οἱ ἔθνομάρτυρες, τοὺς ὁποίους ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἔταξεν εἰς τοὺς ἁγίους αὐτῆς. Περισσότεροι εἶναι οἱ ἀφανεῖς, οἱ λησμονημένοι νεομάρτυρες-ἔθνομάρτυρες. Γενικῶς οἱ κατὰ τὴν περίοδον 1453-1860 μαρτυρικῶς θανόντες ἐν τῇ Βαλκανικῇ καὶ τῇ Ἀνατολῇ εἶναι κατ' ἀπόλυτον πλειοψηφίαν Ἕλληνες· ἐλάχιστοι σχετικῶς εἶναι οἱ Βαλκάνιοι νεομάρτυρες ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι δὲν εἶναι Ἕλληνες, ἀλλ' Ἀλβανοί, Φράγκοι τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν, Νοτιοσλάβοι καὶ Ρουμῆνοι.

Ὁ στέφανος τῶν Ἑλλήνων ἔθνομαρτύρων περιλαμβάνει — ὡς γνωστὸν — καὶ πατριάρχας καὶ ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους κληρικούς, ἀλλὰ καὶ λαϊκούς, μάλιστα μικροαστοὺς, χειροτέχνας καὶ ἀγρότας¹. Ὁ νεομάρτυς-ἔθνομάρτυς Σεραφεῖμ², εἰς ὃν ἀναφέρεται ἡ ἀνακοίνωσις αὕτη, τιμᾶται καθ' ὅλην τὴν ὄρεινὴν

* Neues zum Nationalmartyrer Seraphim, dem Erzbischof von Phanarion und Neochorion. Von *Nikos A. Bees*.

¹ Περὶ τῶν νεομαρτύρων-ἔθνομαρτύρων πρβλ. τὸ ἔργον τοῦ ἀοιδίμου ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος-Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου. Οἱ Νεομάρτυρες. Ἔκδ. Α', ἐν Ἀθήναις, 1922, ἔκδ. Β', αὐτόθι, 1934. Ἴδὲ πρὸς τούτους καὶ *Ι. Χατζηϊωάννου*, Πανελλήνιον Δεύκωμα Ἐκατονταετηρίδος, ἐν Ἀθήναις 1922, τόμ. ζ', σελ. 187-200. *H. Delehaye*, «Greek Neo-Martyrs» ἐν τῷ περιοδικῷ «The Constructive Quarterly», τόμ. Θ', 1921 σελ. 701-712, πρβλ. καὶ τὴν κριτικὴν ἐν «Analecta Bollandiana», τόμ. Μ' (1922) σελ. 197-199, τόμ. ΜΑ' (1923) σελ. 248-251. «Θρησκικά», ἔκτακτον τεύχος, τόμ. Γ' (1931) σελ. 218-221: «Νεομάρτυρες Θράκες». Πολυκάρπου Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως «Οἱ ἅγιοι τῆς Μητροπόλεως Γορτυνίας καὶ Μεγαλοπόλεως» ἐν «Ἐναισίμοις» Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου [Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν], ἐν Ἀθήναις 1931, σελ. 360-366.

² Περὶ αὐτοῦ πρβλ. Ἰεζεκιήλ Βελανιδιώτου, μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων, τοῦ ἀπὸ Βελανιδιάς. Ἡ ἱερὰ μητρόπολις Φαναριοφερσάλων διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ἐν τῷ περιοδικῷ «Θεολογία» τόμ. Ζ' (1929) σελ. 23, 23, 246 κ. ἑ., καὶ τὰς κατωτέρω σελ. 125², 12 κ.ἑ.⁴, ⁶, 128³, 131⁵, ἀναφερομένης πραγματείας τοῦ αὐτοῦ. Γερμανοῦ, μητροπολίτου Σάρδεων καὶ Πισιδίας, Ἱστορικὸν σημείωμα περὶ τῆς μητροπόλεως Φαναριοφερσάλων. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1930, σελ. 30-32 (μετὰ σχετικῆς βιβλιογραφίας). Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Οἱ Νεομάρτυρες